

Hodnocení disertační práce

Radka Praumová

VYPOVÍDACÍ SCHOPNOST POHŘBŮ KULTURY MOHYLOVÉ PRO POZNÁNÍ STRUKTURY TEHDEJŠÍ POPULACE

Plzeň 2014

Předložená disertační práce Mgr. Radky Praumové „Vypovídací schopnost pohřbů kultury mohylové pro poznání struktury tehdejší populace“ byla zpracována v rámci doktorského studia na Západočeské univerzitě v Plzni. Téma práce vyplynulo ze specifického zájmu doktorandky, která se problematikou mohylové kultury zabývá již delší dobu a na podobné téma zpracovávala i diplomovou práci. Posuzovaná práce má celkem 130 stran textu včetně soupisu literatury a dále 57 stran příloh, které jsou členěny na 5 obrázků (mapy a plány), 27 tabulek a 72 grafů. Práce je rozdělena do 11 kapitol, přičemž kapitoly 11 představují zmíněné přílohy. V závěru práce je navíc přiložen ještě anglický a německý souhrn (str. 127-130).

Kapitola 1 (str. 1-3) je úvodem práce, v němž autorka vysvětluje cíl práce. Drobnou výhradu mám k názvu práce, podle kterého by mohla být předmětem zájmu i halštatská mohylová kultura. Rovněž zájmová oblast zde není vymezena komplexně. Dolnorakouská nekropole v Pitten patří mezi nemnoho lokalit prozkoumaných v druhé polovině 20. století, avšak svým charakterem do jisté míry vybočuje z okruhu mohylových pohřebišť v sledovaném regionu, tedy v českých zemích, Dolním Rakousku a Bavorsku. V kapitole 2 „Metodologický rámec práce“ (str. 4-8) informuje R. Praumová o svém pojetí pohřebního ritu, přičemž vycházela hlavně z postoje angloamerické archeologie doplněné o názory E. Neustupného. V pasáži o způsobu sběru dat a jejich vyhodnocení se jeví poněkud zavádějící informace o počtu 13 mohylových pohřebišť na Moravě, z nichž pochází celkem 48 mohyl. Vždyť jenom mohylník Pod malou Ostrou v Čeložnici, který má autorka ve svém katalogu (tab. 4), tvoří při tom 77 mohyl.

V kapitole 3 „Dějiny bádání“ (str. 9-14) nás autorka seznamuje s historií výzkumů zaměřených na mohylovou kulturu na sledovaném území. Situace v Čechách je zpracována dostatečně podrobně, avšak stav výzkumů z Moravy a Rakouska je představen jen velmi zkráceně a podobně je to i s výzkumy z Bavorska. V práci jsou použity i závěry z poslední syntetické práce o době bronzové v Čechách (2008), ale jiné syntetické práce (Pleiner, Pravěké dějiny Čech 1978; Podborský a kol., Pravěké dějiny Moravy 1993; případně Neugebauer 1994, Bronzezeit in Ostösterreich) byly opomenuty.

Kapitola 4 „Čechy a Morava“ (str. 15-51) představuje analýzu pohřebního ritu v studovaném území. Situace v Čechách je zpracována celkem dobře, ale bohužel musím upozornit na to, že problematika moravské mohylové kultury je zde řešena jen okrajově a někdy text působí jako náhodný výběr analogií. Navíc zde uváděné údaje jsou často nekontrolovatelné, protože nejsou zmíněny konkrétní lokality. Autorka uvádí v textu (str. 17) převahu žárových pohřbů, ale na Moravě jsou početnější kostrové pohřby. Z dalších nepřesností bych upozornil na to, že kopí nebo sekeromlat se jako milodar neobjevují pouze v Čechách (str. 36), ale i na Moravě (např. kopí – Diváky, sekeromlat – Olomouc) a totéž platí i o některých dalších artefaktech (např. sekerky). Podobně zlatý milodar nepochází na Moravě

pouze z Borotic (str. 44), ale další zlaté artefakty se vyskytly rovněž v hrobech v Heršpicích, Lužici, Olomouci nebo v Tulešicích. Srpovité jehlice (str. 31) nejsou charakteristické pro Moravu, kde představují vyloženě periferní výskyt, protože domácím produktem jsou v Karpatské kotlině. U keramických tvarů čtenář často neví o které tvary ve skutečnosti jde (jaký je např. rozdíl mezi mísami a miskami?).

Kapitola 5 „Dolnorakouské pohřebiště v Puten“ (str. 52-97) je zpracována poměrně podrobně, ale získané výsledky si čtenář nemůže ověřit, protože nejsou uváděny konkrétní nálezné celky a odkazy na text nebo obrázky z použitých prací. Navíc toto pohřebiště do jisté míry již nesouvisí s mohylovými hroby v Čechách, na Moravě nebo v Německu. Vhodnější by bylo srovnání studovaných pohřebišť s lokalitami z Horního Rakouska publikovanými H. Gruberem (1999; 2010). Kapitola 6 „Bavorsko“ (str. 98-109) je zpracována velmi stručně. Autorka vycházela ze tří prací (Hochstetter 1980; Torbrügge 1959; Wiegel 1994), které jsou uvedeny v úvodu pasáže, ale stejně jako u pohřebiště v Pitten nejsou v dalším textu konkrétní odkazy na jednotlivé nálezné okolnosti, takže tyto údaje jsou pro čtenáře opět nekontrolovatelné.

Kapitola 7 „Závěr“ (str. 110-111) je příliš krátká na to, aby mohla shrnout získané poznatky. Autorka se omezila na pouhé konstatování, že pohřební ritus mohylové kultury je velmi variabilní. To je však informace, kterou jsme znali i v minulosti. Je nepochybné, že R. Praumová věnovala studiu problematiky mnoho času a práce. Zpracování obrázků a grafů představuje značnou práci a hlavně výpočty faktorů (tab. 9 až 27) jsou dokladem nesmírné péle autorky. Tyto výsledky si však čtenář nemůže ověřit, protože mu nejsou jasné zadávané údaje. Jako výsledek disertační práce bych očekával srovnání pohřebního ritu v jednotlivých geografických oblastech, což se v práci neobjevilo. Rovněž bych očekával, že práce přispěje k objasnění současného přístupu k mohylové kultuře v Čechách. V minulých letech se členila na dvě samostatné kultury (českofalcká mohylová kultura a středodunajská mohylová kultura), zatímco v poslední syntetické práci (Jiráň /ed./ 2008: Doba bronzová. Archeologie pravěkých Čech 5) se mluví obecně o jedné mohylové kultuře. Autorka srovnáním pohřebního ritu obou oblastí mohla poukázat na shody nebo rozdíly v pohřebním a tím přispět k řešení této problematiky.

Několik výhrad mám i k formální podobě práce. Text je napsán celkem dobrou češtinou, ale několik chyb v práci zůstalo neopraveno. Jako příklad bych uvedl **zahrnovla** místo zahrnovala (str. 42), **Kocourosvkého lesa** místo Kocourkovského lesa (str. 43), **pohřbeb** místo pohřeb (str. 54), **odzoba** místo ozdoba (str. 62) nebo **fatkory** místo faktory (str. 84). Rovněž některé slovní formulace jsou poněkud neobvyklé. Jde např. o slovní spojení ... **byla přítomna hrobová jáma** (str. 55), **V souboru se vymykají** ... (str. 61) a řada dalších neobvyklých formulací.

Několikrát se objevily chyby i ve způsobu citování. Autorka často cituje pouze rok práce (např. str. 41 - Michálek 1979), ačkoliv by se měla uvádět i konkrétní strana nebo obrázek. Nejednou jsou informace uváděny podle druhotných publikací a prvotní pramen schází. Několik v textu citovaných prací schází v seznamu literatury – např. Zelnitius 1931 (str. 11), Michálek – Fröhlich 1987 (str. 12) nebo Cílová – Tisucká 2011 (str. 41). Práce Chleborád 2006 (str. 12) je ve skutečnosti od S. Stuchlíka. Špatně je uvedeno i jméno Benskovsky-Pivovarová (str. 112), protože správně je to Benkovsky-Pivovarová. V textu je citována práce Píč 1898-1899a (str. 41), ale v seznamu literatury je z tohoto roku pouze jedna práce od J. L. Píče. Autor S. Sicherl není v seznamu literatury zařazen abecedně.

Předložená práce Mgr. Radky Praumové „Vypovídací schopnost pohřbů kultury mohylové pro poznání struktury tehdejší populace“ svědčí o tom, že autorka má dostatečné znalosti o pohřebním ritu mohylové kultury. Bohužel v řadě případů nedokázala dostatečně řešit nastolené problémy. Mnohé její názory jsou nepochybně

správné a zajímavé, ale řada dalších by potřebovala ještě hlouběji propracovat a hlavně konkretizovat. Srozumitelnosti práce by rovněž přispělo rozšíření příloh o ukázky charakteristických hrobů a vyobrazení konkrétních milodarů, které jsou v textu hodnoceny. Navíc se v práci objevují občas i formální chyby. Práci doporučuji pro další řízení před komisí pro obhajoby disertačních prací s tím, aby autorka vysvětlila výhrady z posudku a svou práci obhájila.

V Brně 13. ledna 2015

Prof. PhDr. Stanislav Stuchlík, CSc. et DSc.
Ústav archeologie FPF SIU v Opavě